

Mancala

Korte beschrijving van het spel

Mancala is een verzamelnaam van een groep bordspellen die waarschijnlijk al gespeeld werden rond 1500 voor het begin van onze jaartelling. Het kwam vooral voor in Afrika en Azië, later in Europa. Mancala kent verschillende namen, maar ook verschillende spelvarianten.

De meeste Mancalaspellen bevatten een bord met twee rijen van zes kuiltjes en aan weerszijden een groter kuiltje (de Mancala, zie foto). Bij de start van het spel worden de (meestal) 48 fiches, steentjes of kraaltjes over de 12 kuiltjes verdeeld, in elk kuiltje 4.

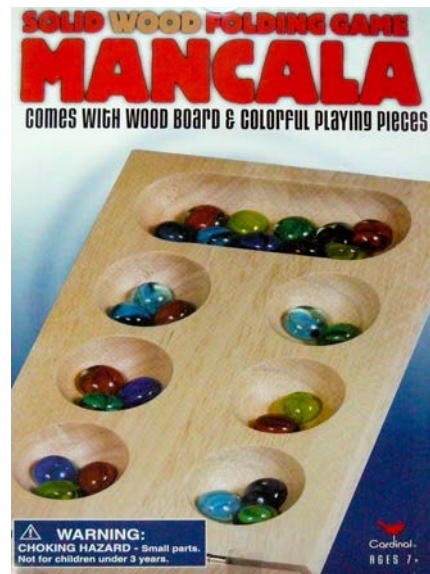
Het spel wordt gespeeld met twee spelers die elk een kant van het bord bezitten. Het doel van het spel is om de meeste steentjes te veroveren. Er bestaan verschillende de spelvarianten en we beschrijven er hier een van.

De spelers doen om de beurt een 'zet', dat wil zeggen dat de speler uit een van zijn bakjes alle steentjes pakt en die met de klok mee een voor een in elk van de volgende bakjes legt, in ieder bakje één ook in de bakjes van de tegenstander, behalve in diens Mancala. Eindigt de speler met zijn laatste steentje in zijn eigen Mancala, dan mag de speler nog een keer. Eindigt hij met zijn laatste steentje in een *leeg* bakje van zichzelf, dan mag hij alle steentjes uit het tegenoverliggende bakje van de tegenstander pakken, en in zijn eigen Mancala leggen. Dit verdelen en innen wordt ook wel 'zaaien' en 'oogsten' genoemd. Hierna is de andere speler aan zet.

Het spel eindigt als een speler geen steentjes meer heeft, geen geldige zet meer kan doen, een vooraf bepaald aantal stenen heeft veroverd of meer dan 24 steentjes heeft, want dan kan de ander niet meer winnen. Als die situaties zich voordoen, dan mag degene die nog wel steentjes in zijn bakjes heeft liggen, die toevoegen aan zijn Mancala. Wie nu de meeste steentjes heeft, is winnaar.

Mancala en rekenen-wiskunde

Bij *Mancala* gaat het om tellen en veroveren. Het gaat niet om geluk, maar puur om strategisch spelen, redeneren, vooruitspelen, de tegenspeler te slim af zijn. Je start als beginner en moet echt ontdekken wat handige en minder handige zetten zijn. Daar moet je het spel vaker voor spelen; al doende leer je. Natuurlijk zijn er vanuit de overlevering tips om handig te spelen, maar juist kinderen zelf laten zoeken en redeneren, levert wiskundige activiteit op. Het spel kan op verschillend niveau (beginnend-expert, jong-oud) gespeeld worden, maar het is wel beter om kinderen van ongeveer gelijk niveau tegen elkaar te laten spelen, omdat toeval geen rol speelt en een expert gauw in zijn voordeel is. Voor de rekenles is het zeer waardevol om kinderen hun strategieën na verloop van tijd ook onder woorden te laten brengen: wat is handig, wat is minder handig en wat zijn gevolgen van bepaalde zetten? Wat levert vooruit denken je op?

Wat vinden kinderen er zelf van?

Mancala intrigeert, maar frustreert sommigen ook. Je kent de regels en kunt het spelen, maar in het begin heb je alleen maar het idee dat je wat steentjes aan het 'zaaien' bent in de bakjes. Het wordt interessanter als je manieren ontdekt die steentjes opleveren of waarmee je de tegenstander dwars kan zitten. Voor sommige kinderen duurt dit te lang, die haken af. Andere kinderen zetten er juist hun tanden in. De uitdaging overwint over het algemeen. Anders zou dit spel ook niet zo'n klassieker zijn, ook nog steeds in onze multimediale wereld. En als je achter de computer wil zitten: Er zijn ook verschillende sites, bijvoorbeeld www.qplaygames.spel.nl en www.jijbent.nl waar dit spel ook online te spelen is, tegen andere spelers in de wereld.

Iets voor de rekenles?

Mancala is een mooi uitgevoerd spel. Er zijn verschillende versies variërend in materiaal en prijzen. Het oeroude spel wordt juist ook in armere landen al eeuwenlang gespeeld, omdat het materiaal 'voor het oprapen ligt'. Je tekent/graaft bakjes in het zand en je zoekt 48 steentjes en spelen maar. Ook in uw klas kunnen de kinderen creatief zijn en het spel zelf maken. Iets voor moeder- of vaderdag? Mancala past zeker binnen de rekenles. Laat kinderen spelen, redeneren en expert worden in dit spel.

Gegevens

Materiaal: Mancala

Doelgroep: vanaf groep 3

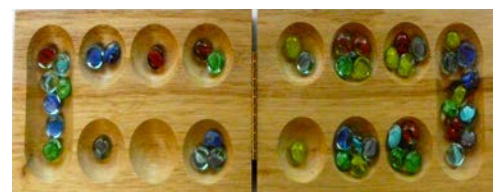
Aantal spelers: 2

Duur: ± 10-20 minuten

Uitgeverij: Divers

Richtprijs: ± 22,50 euro

Te koop bij: betere spellenzaken, maar eenvoudig zelf te maken

Zoals altijd, heb je suggesties of opmerkingen, laat het dan weten: a.noteboom@slo.nl